

7. เก็บหา นำออกไป ทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งกล้วยไม้ น้ำผึ้ง ครั่ง ถ่านไม้ เปลือกไม้ หรือมูลค้างคาว
8. เก็บ หรือทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตรายแก่ดอกไม้ ใบไม้ หรือผลไม้
9. นำยานพาหนะเข้าออกหรือขับขี่ยานพาหนะในทางที่มีได้จัดไว้เพื่อการนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่
10. นำอากาศยานขึ้นลงในที่ที่มีได้จัดไว้เพื่อการนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่
11. นำหรือปล่อยปศุสัตว์เข้าไป
12. นำสัตว์เลี้ยงหรือสัตว์พาหนะเข้าไป เว้นแต่จะได้รับปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติของรัฐมนตรี
13. เข้าไปดำเนินกิจการใด ๆ เพื่อหาผลประโยชน์ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่
14. ปิดประกาศ โฆษณา หรือขีดเขียนในที่ต่าง ๆ
15. นำเครื่องมือสำหรับล่าสัตว์หรือจับสัตว์ หรืออาวุธใด ๆ เข้าไป เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และปฏิบัติตามเงื่อนไขซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้อนุญาตนั้น กำหนดไว้
16. ยิงปืน ทำให้เกิดระเบิดซึ่งวัตถุระเบิด หรือจุดดอกไม้เพลิง
17. ส่งเสียงอื้อฉาวหรือกระทำการอื่นอันเป็นการรบกวน หรือเป็นที่เดือดร้อนรำคาญแก่คนหรือสัตว์
18. ทิ้งขยะมูลฝอยหรือสิ่งต่าง ๆ ในที่ที่มีได้จัดไว้เพื่อการนั้น
19. ทิ้งสิ่งที่เป็นเชื้อเพลิงซึ่งอาจทำให้เกิดเพลิง

3. มาตรา 18 บุคคลซึ่งเข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติ ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งได้สั่งให้ปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติของรัฐมนตรี

17. พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2516 มีดังนี้

1. มาตรา 4

แร่ หมายความว่า ทรัพยากรธรณีที่เป็นอนินทรีย์วัตถุ มีส่วนประกอบทางเคมีกับลักษณะทางฟิสิกส์แน่นอน หรือเปลี่ยนแปลงได้เล็กน้อย ไม่ว่าจะต้องถลุงหรือหลอมก่อนใช้หรือไม่ และหมายความรวมถึงถ่านหิน หินน้ำมัน หินอ่อน โลหะและตะกั่ว ที่ได้จากโลหกรรม หินที่ซึ่งกฎกระทรวงกำหนดเป็นหินประดับหรือหินอุตสาหกรรม และดินหรือทราย ซึ่งกฎกระทรวงกำหนดเป็นดินอุตสาหกรรมหรือทรายอุตสาหกรรม ทั้งนี้ไม่รวมถึงน้ำ เกลือสินเธาว์ ลูกรัง หิน ดินหรือทราย

สำรวจแร่ หมายความว่า การเจาะหรือขุด หรือกระทำด้วยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายวิธี เพื่อให้รู้ว่าในพื้นที่มีแร่หรือไม่เพียงใด

ร้อนแร่ หมายความว่า การกระทำแก่พื้นที่ไม่ว่าจะเป็นที่บกหรือที่น้ำ เพื่อให้ได้มาซึ่งแร่โดยใช้แรงคนแต่ละคนตามชนิดของแร่ ภายในห้องที่และวิธีการร้อนแร่ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

แต่งแร่ หมายความว่า การกระทำอย่างใด ๆ เพื่อทำแร่ให้สะอาด หรือเพื่อให้แร่ที่ปนกันอยู่ตั้งแต่สองชนิดขึ้นไปแยกออกจากกัน และหมายความรวมถึงบดแร่ หรือคัดขนาดแร่

โลหกรรม หมายความว่า การถลุงแร่หรือการทำแร่ให้เป็นโลหะด้วยวิธีอื่นใด และหมายความรวมถึงถึงการทำให้โลหะบริสุทธิ์ การผสมโลหะ การผลิตโลหะสำเร็จรูป หรือกิ่งสำเร็จรูปชนิดต่าง ๆ โดยวิธีหลอม หล่อ รีด หรือวิธีอื่นใด

2. มาตรา 62 ห้ามมิให้ผู้ถือประทานบัตร ทำเหมืองใกล้ทางหลวงหรือทางน้ำสาธารณะภายในระยะห้าสิบลเมตร เว้นแต่ประทานบัตรกำหนดไว้ให้ทำได้ หรือได้รับใบอนุญาตจากทรัพยากรธรณีประจำท้องที่ และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดในใบอนุญาตนั้น

3. มาตรา 63 ห้ามมิให้ผู้ถือประทานบัตร ปิดกั้นทำลายหรือกระทำด้วยประการใด ให้เป็นการเสื่อมประโยชน์แก่ทางหลวง หรือทางน้ำสาธารณะ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากทรัพยากรธรณีประจำท้องที่ และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดในใบอนุญาตนั้น

4. มาตรา 64 ห้ามมิให้ผู้ถือประทานบัตร ทดน้ำหรือชักน้ำจากทางน้ำสาธารณะไม่ว่าจะอยู่ในหรือภายนอกเขตเหมืองแร่ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากทรัพยากรธรณีประจำท้องที่ และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดในใบอนุญาตนั้น

คำขอรับใบอนุญาตทอดน้ำหรือชักน้ำจากทางน้ำสาธารณะ ให้แสดงแผนที่และวิธีการที่จะทอดน้ำหรือชักน้ำโดยละเอียด

5. มาตรา 65 ทรัพยากรธรณีประจำท้องที่ มีอำนาจออกใบอนุญาตให้ผู้ถือประทานบัตรในเขตเหมืองแร่อยู่นอกเขตเหมืองแร่ไม่ว่าจะเป็นทางบก ทางน้ำ หรือทางถ่ายน้ำขุ่นขึ้นหรือมูลดิน ทราย ผ่านเขตเหมืองแร่ของผู้ถือประทานบัตรรายอื่นได้ แต่ถ้าได้ก่อความเสียหายให้เกิดขึ้นเพราะการนั้น ผู้ถือประทานบัตรซึ่งได้รับอนุญาตดังกล่าวต้องรับผิดชอบใช้ค่าทดแทน

6. มาตรา 72 บรรดาขุม หลุม หรือปล่อง ที่ไม่ได้ใช้ในการทำเหมืองแล้ว ให้ผู้ถือประทานบัตรจัดการถมหรือทำที่ดินให้เป็นตามเดิมเสียทุกแห่ง ไม่ว่าประทานบัตรนั้นจะสิ้นอายุแล้วหรือไม่ เว้นแต่ประทานบัตรได้กำหนดเป็นอย่างอื่น หรือทรัพยากรธรณีประจำท้องที่จะได้สั่งเป็นหนังสือกำหนดเป็นอย่างอื่นด้วยความเห็นชอบของอธิบดี

ในกรณีที่มีได้มีการปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง ทรัพยากรกรณีประจำท้องที่มีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ถือประทานบัตรนั้น จัดการถมหรือทำที่ดินให้เป็นตามเดิม ผู้ถือประทานบัตรต้องปฏิบัติให้เสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว

18. พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 มีดังนี้

1. มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม หมายความว่า การปรับปรุงเกี่ยวกับสิทธิและการถือครองในที่ดินเพื่อเกษตรกรรม รวมตลอดถึงการจัดที่อยู่อาศัยในที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยรัฐนำที่ดินของรัฐ หรือที่ดินที่รัฐจัด จัดซื้อหรือเวนคืนจากเจ้าของที่ดิน ซึ่งมิได้ทำประโยชน์ในที่ดินนั้นด้วยตนเอง หรือมีที่ดินเกินสิทธิตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อจัดให้เกษตรกรผู้ไม่มีที่ดินของตนเองหรือเกษตรกรที่มีที่ดินเล็กน้อย ไม่เพียงพอแก่การครองชีพ และสถาบันเกษตรกรได้เช่าซื้อ เช่าหรือเช่าทำประโยชน์ โดยรัฐให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาอาชีพเกษตรกรรม การปรับปรุงทรัพยากรและปัจจัยการผลิต ตลอดจนการผลิตและการจำหน่ายให้เกิดผลดียิ่งขึ้น

เขตปฏิรูปที่ดิน หมายความว่า เขตที่ดินที่พระราชกฤษฎีกากำหนดเป็นเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ที่ดินของรัฐ หมายความว่า บรรดาที่ดินทั้งหลายอันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินหรือสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้อนุมัติให้บุคคลเช่าอยู่อาศัยหรือทำประโยชน์ ตามกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ

เจ้าของที่ดิน หมายความว่า ผู้มีสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน

เกษตรกร หมายความว่า การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ และกิจการอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เกษตรกร หมายความว่า ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก

สถาบันเกษตรกร หมายความว่า กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์การเกษตร ชุมชนสหกรณ์ การเกษตรตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์

2. มาตรา 26 เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินใช้บังคับในท้องที่ใดแล้ว

1. ถ้าในเขตปฏิรูปที่ดินนั้น มีที่ดินเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน แต่พลเมืองเล็กใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้น หรือได้เปลี่ยนแปลงสภาพจากการเป็นที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันก็ดี หรือพลเมืองยังใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้นอยู่ หรือยังไม่เปลี่ยนแปลงสภาพจากการเป็นที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน เมื่อได้จัดที่ดินแปลงอื่นให้พลเมืองใช้ร่วมกันแทน โดย

คณะกรรมการประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วก็ดี ให้พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดิน นั้น มีผลเป็นการถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน สำหรับที่ดินดังกล่าว โดยมีต้อง ดำเนินการถอนสภาพตามประมวลกฎหมายที่ดิน และให้สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) มีอำนาจนำที่ดินนั้น มาใช้ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้

2. ถ้าในเขตปฏิรูปที่ดินนั้น มีที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ซึ่งเป็น ที่ดินรกร้างว่างเปล่า หรือที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืน หรือทอดทิ้ง หรือกลับมาเป็นของแผ่นดินโดยประการ อื่นตามประมวลกฎหมายที่ดิน และที่ดินนั้นอยู่นอกเขตป่าสงวนแห่งชาติ หรือเขตที่ดินที่ได้จำแนก ให้เป็นเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี ให้สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มีอำนาจ นำที่ดินนั้นมาใช้ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้

3. มาตรา 28 ภายในระยะเวลาสามปี นับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูป ที่ดินตามมาตรา 25 ใช้บังคับ ห้ามมิให้ผู้ใดจำหน่ายด้วยประการใด ๆ หรือก่อให้เกิดภาวะติดพัน ใด ๆ ซึ่งที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากคณะกรรมการหรือผู้ซึ่ง คณะกรรมการมอบหมาย

ในกรณีที่สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จัดซื้อหรือดำเนินการเวนคืนที่ดิน นั้น ถ้ามีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนความในวรรคหนึ่ง และเป็นทรัพย์สินหรือสิ่งทีก่อให้เกิด ความเสียหาย หรือกีดขวางการปฏิรูปที่ดิน หรือเกษตรกรรม ให้คณะกรรมการหรือผู้ซึ่งได้รับ มอบหมายจากคณะกรรมการ มีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินทำการ รื้อถอนเสียได้ภายในเวลาที่กำหนด ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินไม่ปฏิบัติตาม ให้คณะกรรมการ หรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมาย มีอำนาจดำเนินการรื้อถอนโดยเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดิน ดังกล่าวจะเรียกร้องค่าเสียหายมิได้ และต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการรื้อถอนนั้นด้วย

4. มาตรา 29 ในเขตปฏิรูปที่ดิน เมื่อคณะกรรมการพิจารณาเห็นว่าที่ดินบริเวณใด สมควรดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ให้สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มี อำนาจจัดซื้อหรือดำเนินการเวนคืนที่ดินต่อไปนี้

1. ที่ดินแปลงเดียวหรือหลายแปลง มีเนื้อที่รวมกันเกินกว่าห้าสิบไร่ ซึ่งบุคคลใน ครอบครัวเดียวกันไม่ว่าคนหนึ่งหรือหลายคน เป็นเจ้าของที่ดินผู้ประกอบเกษตรกรรมด้วยตนเอง ให้สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มีอำนาจจัดซื้อหรือดำเนินการเวนคืนที่ดินส่วนที่เกิน กว่าห้าสิบไร่

2. ถ้าที่ดินดังกล่าวใน 1 มีเนื้อที่รวมกันเกินกว่าหนึ่งร้อยไร่ และเจ้าของที่ดินผู้ ประกอบเกษตรกรรมด้วยตนเอง ใช้เพื่อการเลี้ยงสัตว์จำพวกสัตว์ใหญ่ ตามที่รัฐมนตรีประกาศ กำหนดชนิด จำนวน และเงื่อนไขในราชกิจจานุเบกษา สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มีอำนาจจัดซื้อหรือดำเนินการเวนคืนที่ดินส่วนที่เกินกว่าหนึ่งร้อยไร่

ถ้าเจ้าของที่ดินรายใดมีความประสงค์จะประกอบเกษตรกรรมด้วยตนเองในที่ดินที่เกินกว่าตามที่กล่าวไว้ใน 1 หรือ 2 และแสดงได้ว่าตนได้ประกอบเกษตรกรรมในที่ดินด้วยตนเองเกินกว่าที่ได้กล่าวไว้ใน 1 หรือ 2 อยู่แล้วไม่ต่ำกว่าหนึ่งปี ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และแสดงได้ว่าตนมีความสามารถและปัจจัยที่จะทำที่ดินนั้นให้เป็นประโยชน์ทางเกษตรกรรมได้ ทั้งตนจะเป็นผู้ประกอบเกษตรกรรมในที่ดินนั้นด้วยตนเอง ให้ยื่นคำร้องต่อพนักงานเจ้าหน้าที่พร้อมทั้งแสดงหลักฐาน

3. ที่ดินแปลงใด ถ้าเจ้าของไม่ได้ใช้ที่ดินประกอบเกษตรกรรมด้วยตนเอง หรือมิได้ใช้ประกอบเกษตรกรรมอย่างใดหรือประกอบเกษตรกรรมเล็กน้อย หรือประกอบเกษตรกรรมบางส่วนเพียงเป็นการแสดงสิทธิในที่ดิน ให้สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมมีอำนาจจัดซื้อหรือดำเนินการเวนคืนที่ดินนั้นได้ในส่วนที่เกินกว่ายี่สิบไร่

5. มาตรา 30 ในเขตปฏิรูปที่ดิน ถ้าเป็นที่ดินของรัฐซึ่งมีจำนวนเนื้อที่ตั้งแต่หนึ่งหมื่นไร่ขึ้นไป ให้คณะกรรมการจัดให้สหกรณ์เกษตรกรเช่าระยะยาว ถ้าเป็นที่ดินของรัฐซึ่งมีจำนวนเนื้อที่ไม่ถึงหนึ่งหมื่นไร่ คณะกรรมการจะให้สหกรณ์เกษตรกรหรือเกษตรกรเช่าระยะยาวก็ได้ แต่จะโอนสิทธิในที่ดินของรัฐนั้นมิได้ แต่ถ้าเป็นที่ดินที่ได้มาโดยการจัดซื้อหรือเวนคืน คณะกรรมการจะให้เกษตรกรหรือสหกรณ์เกษตรกรเช่าระยะยาว หรือเช่าซื้อตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

6. มาตรา 47 ผู้ใดขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

19. พระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. 2518 มีดังนี้

1. มาตรา 3 ในพระราชบัญญัติ

ปุ๋ย หมายความว่า สารอินทรีย์หรืออนินทรีย์ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นโดยธรรมชาติหรือทำขึ้นก็ตาม สำหรับใช้เป็นธาตุอาหารแก่พืชได้ไม่ว่าโดยวิธีใด หรือทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเคมีในดินเพื่อบำรุงความเติบโตแก่พืช

ปุ๋ยเคมี หมายความว่า ปุ๋ยที่ได้จากสารอนินทรีย์หรืออินทรีย์สังเคราะห์รวมถึงปุ๋ยเชิงเดี่ยว ปุ๋ยเชิงผสม และปุ๋ยเชิงประกอบ และหมายความตลอดถึงปุ๋ยอินทรีย์ที่มีปุ๋ยเคมีผสมปนอยู่ด้วย แต่ไม่รวมถึงปุณขาว ดินมาร์ล ปุณพลาสเตอร์ หรือยิปซัม

ปุ๋ยอินทรีย์ หมายความว่า ปุ๋ยที่ได้จากอินทรีย์วัตถุซึ่งผลิตด้วยกรรมวิธีทำให้ขึ้นสับ บด หมัก ร่อน หรือวิธีการอื่นแต่ไม่ใช่ปุ๋ยเคมี

ปุ๋ยเชิงเดี่ยว หมายความว่า ปุ๋ยเคมีที่มีธาตุอาหารหลักธาตุเดียว ได้แก่ ปุ๋ยไนโตรเจน ปุ๋ยฟอสเฟต หรือปุ๋ยโปแตช

ปุ๋ยเชิงผสม หมายความว่า ปุ๋ยเคมีที่ได้จากการผสมปุ๋ยเคมีชนิดหรือประเภทต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อให้ได้ธาตุอาหารตามต้องการ

ปุ๋ยเชิงประกอบ หมายความว่า ปุ๋ยเคมีที่ทำขึ้นด้วยกรรมวิธีทางเคมี และมีธาตุอาหารหลักอย่างน้อยสองธาตุขึ้นไป

ธาตุอาหาร หมายความว่า ธาตุที่มีอยู่ในปุ๋ยและสามารถเป็นอาหารแก่พืชได้

ธาตุอาหารหลัก หมายความว่า ธาตุอาหารในไตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม

ธาตุอาหารรอง หมายความว่า ธาตุอาหารแมกนีเซียม แคลเซียม และกำมะถัน

ธาตุอาหารเสริม หมายความว่า ธาตุอาหารเหล็ก แมงกานีส ทองแดง สังกะสี โบรอน โมลิบดินัม คลอรีน หรือธาตุอาหารอื่นที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ปริมาณอาหารรับรอง หมายความว่า ปริมาณขั้นต่ำของธาตุอาหารหลัก ที่ผู้ผลิตหรือผู้นำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งปุ๋ยเคมีรับรองในฉลากว่ามีอยู่ในปุ๋ยเคมีที่ตนผลิต นำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักร แล้วแต่กรณี โดยคิดเป็นจำนวนร้อยละของน้ำหนักสุทธิของปุ๋ยเคมี

สารเป็นพิษ หมายความว่า สารเคมีหรือสิ่งอื่นที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่คน สัตว์ พืช หรือทรัพย์สินได้

ปุ๋ยเคมีมาตรฐาน หมายความว่า ปุ๋ยเคมีที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดสูตรและปริมาณขั้นต่ำหรือขั้นสูงของธาตุอาหาร หรือสารเป็นพิษ และลักษณะจำเป็นอย่างอื่นของปุ๋ยเคมีดังกล่าว แต่ละชนิด

ปุ๋ยเคมีเสื่อมคุณภาพ หมายความว่า ปุ๋ยเคมีที่ล่วงอายุหรือถูกกระทบกระเทือนด้วยปัจจัยใด ๆ อันทำให้เสื่อมคุณภาพ โดยธาตุอาหารลดน้อยลง หรือเปลี่ยนสภาพไป

ผลิต หมายความว่า ทำ รวบรวม ผสม แปรสภาพ ปรุงแต่ง เปลี่ยนภาชนะบรรจุหรือหีบห่อบรรจุ หรือแบ่งบรรจุซึ่งปุ๋ยเคมี

2. มาตรา 30 ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต ขาย มีไว้เพื่อขายหรือนำ หรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักร ซึ่งปุ๋ยเคมี ต่อไปนี้

1. ปุ๋ยเคมีปลอม

2. ปุ๋ยเคมีผิดมาตรฐาน

3. ปุ๋ยเคมีเสื่อมคุณภาพ เว้นแต่กรณีตามมาตรา 31

4. ปุ๋ยเคมีที่ต้องขึ้นทะเบียน แต่มิได้ขึ้นทะเบียนไว้

5. ปุ๋ยเคมีที่รัฐมนตรีสั่งเพิกถอนทะเบียน

6. ปุ๋ยเคมีที่มีสารเป็นพิษ ที่อาจเป็นอันตรายแก่คน สัตว์ พืช หรือทรัพย์สินอื่น ผสมอยู่ด้วยเกินอัตราส่วนที่มีในปุ๋ยเคมีมาตรฐาน

3. มาตรา 31 ผู้รับใบอนุญาตผู้ใดมีป้ายเคมีเสื่อมคุณภาพไว้ในครอบครอง ถ้าประสงค์จะมีไว้เพื่อขาย หรือขาย ต้องขออนุญาตต่อพนักงานเจ้าหน้าที่และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนด

4. มาตรา 32 ผู้ใดผลิตป้ายเคมีปลอมอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 30 (1) ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปีและปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงห้าแสนบาท

5. มาตรา 33 ผู้ใดขาย มีไว้เพื่อขาย หรือนำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งป้ายเคมีปลอมอันฝ่าฝืนมาตรา 30 (1) ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท

6. มาตรา 34 ผู้ใดผลิตป้ายเคมีผิดมาตรฐาน ป้ายเคมีที่รัฐมนตรีสั่งเพิกถอนทะเบียนหรือป้ายเคมีที่มีสารเป็นพิษที่อาจเป็นอันตรายแก่คน สัตว์ พืช หรือทรัพย์สินอันผสมอยู่ด้วยเกินอัตราส่วนที่มีในป้ายเคมีมาตรฐาน อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 30 (2) (5) หรือ (6) ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงห้าหมื่นบาท

20. พระราชบัญญัติ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504

1. มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

โบราณสถาน หมายความว่า อสังหาริมทรัพย์ซึ่งโดยอายุหรือโดยลักษณะแห่งการก่อสร้าง หรือโดยหลักฐานเกี่ยวกับประวัติของอสังหาริมทรัพย์นั้น เป็นประโยชน์ในทางศิลปประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี

โบราณวัตถุ หมายความว่า สสังหาริมทรัพย์ที่เป็นของโบราณ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งประดิษฐ์หรือเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของโบราณสถาน ซากมนุษย์หรือซากสัตว์ ซึ่งโดยอายุหรือโดยลักษณะแห่งการประดิษฐ์ หรือโดยหลักฐานเกี่ยวกับประวัติของอสังหาริมทรัพย์นั้นเป็นประโยชน์ในทางศิลปะ ประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี

ศิลปวัตถุ หมายความว่า สิ่งที่ทำด้วยฝีมือและเป็นสิ่งที่นิยมกันว่ามีคุณค่าในทางศิลปะ

2. มาตรา 19 ห้ามมิให้ผู้ใดทำการค้าโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุ หรือแสดงโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุให้บุคคลชมโดยเรียกเก็บค่าชมเป็นปกติธุระ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี

3. มาตรา 20 ผู้ได้รับใบอนุญาตให้ทำการค้าโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุ หรือแสดงโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุให้บุคคลชมตามมาตรา 19 ต้องแสดงใบอนุญาตนั้นไว้ ณ ที่ที่เห็นได้ง่ายในสถานการค้า หรือสถานการแสดงของตน และต้องทำบัญชีแสดงรายการโบราณวัตถุ และศิลปวัตถุที่อยู่ในความครอบครองของตน ตามแบบที่อธิบดีกำหนดให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และรักษาบัญชีนั้นไว้ในสถานการค้าหรือสถานการแสดงโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุนั้น

4. มาตรา 22 ห้ามมิให้ผู้ใดส่งหรือนำโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุ ไม่ว่าโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุ นั้น จะเป็นโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุ ที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วหรือไม่ออกนอกราชอาณาจักร เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี

5. มาตรา 24 โบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุที่ซ่อน หรือฝัง หรือทอดทิ้งอยู่ ณ ที่ใด ๆ โดยพฤติการณ์ซึ่งไม่มีผู้ใดสามารถอ้างว่าเป็นเจ้าของ ไม่ว่าที่ซ่อนหรือฝังหรือทอดทิ้งไว้ จะอยู่ในกรรมสิทธิ์หรือความครอบครองของบุคคลใดหรือไม่ ให้ตกเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน ผู้เก็บได้ต้องส่งมอบแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แล้วมีสิทธิได้รับรางวัลหนึ่งในสามแห่งค่าของทรัพย์สินนั้น

6. มาตรา 31 ผู้ใดเก็บได้ซึ่งโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุที่ซ่อนหรือฝังไว้ หรือทอดทิ้งอยู่ ณ ที่ใด ๆ โดยพฤติการณ์ซึ่งไม่มีผู้ใดสามารถอ้างว่าเป็นเจ้าของได้ และเบียดบังเอาโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุ นั้นเป็นของตนหรือของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

7. มาตรา 32 ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย หรือทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งโบราณสถาน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

21. พระราชบัญญัติการประมง พุทธศักราช 2490

1. มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

1. สัตว์น้ำ หมายความว่า ปลา เต่า กระ กุ้ง ปู แมงดา สัตว์น้ำจำพวกเลี้ยงคลาน รวมทั้งไข่ของสัตว์น้ำเหล่านี้ทุกชนิด สัตว์น้ำจำพวกเลี้ยงลูกด้วยนม สัตว์น้ำจำพวกหอย รวมทั้งเปลือกหอยและมุก สัตว์น้ำจำพวกปลิงทะเล จำพวกฟองน้ำ และจำพวกสาหร่ายทะเล และหมายความว่ารวมตลอดถึงสัตว์น้ำอื่นที่อาศัยอยู่ในน้ำและพันธุ์ไม้น้ำอื่น ๆ ตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีการะบุชื่อ

2. ทำการประมง หมายความว่า จับ ดัก ล่อ ทำอันตราย ฆ่า หรือเก็บสัตว์น้ำในที่จับสัตว์ด้วยเครื่องมือทำการประมงหรือด้วยวิธีใด ๆ

3. เครื่องมือทำการประมง หมายความว่า เครื่องกลไกล เครื่องใช้ เครื่องอุปกรณ์ ส่วนประกอบ อวน ทุล สภา หลัก หรือเรือ บรรดาที่ใช้ทำการประมง

4. เรือ หมายความว่า ยานพาหนะทางน้ำทุกชนิด

5. ที่จับสัตว์น้ำ หมายความว่า ที่ซึ่งมีน้ำขังหรือไหล เช่น ทะเล แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง ป่า เป็นต้น และหาดทั้งปวงบรรดาซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน รวมทั้งป่าไม้ และพื้นดินซึ่งน้ำท่วมในฤดูน้ำไม่ว่าจะเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือที่ดินอันบุคคลถือ

กรรมสิทธิ์ และภายในเขตน่านน้ำไทยหรือน่านน้ำอื่นใด ซึ่งประเทศไทยใช้อยู่หรือมีสิทธิ์ที่จะใช้ต่อไปในการทำการประมง โดยที่น่านน้ำเหล่านั้นปรากฏโดยทั่วไปว่ามีขอบเขตตามกฎหมายท้องถิ่น หรือธรรมเนียมประเพณี หรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ หรือตามสนธิสัญญา หรือด้วยประการใด

2. มาตรา 19 ห้ามมิให้บุคคลใดกระทำการใด ๆ อันทำให้สัตว์น้ำในที่จับสัตว์น้ำมีนแมววงยาเบื่อหรือทิ้งวัตถุที่เป็นอันตรายแก่สัตว์น้ำลงในที่จับสัตว์น้ำ

3. มาตรา 20 ห้ามมิให้บุคคลใดใช้วัตถุระเบิดในที่จับสัตว์น้ำ เว้นไว้แต่ในกรณีที่ทำเพื่อประโยชน์ทางวิทยาศาสตร์และได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี

4. มาตรา 22 ห้ามมิให้บุคคลใด ติดตั้ง วาง หรือสร้างเขื่อน ทำนบ รั้ว เครื่องมือที่เป็นตาข่าย หรือเครื่องมือทำการประมงอื่น ๆ ในที่จับสัตว์น้ำซึ่งกั้นทางเดินของสัตว์น้ำ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่หรือกระทำการเช่นนั้น เพื่อประโยชน์แก่การกสิกรรมในที่ดินอันบุคคลถือกรรมสิทธิ์

5. มาตรา 32 รัฐมนตรีหรือข้าหลวงประจำจังหวัดโดยอนุมัติรัฐมนตรีเฉพาะภายในเขตท้องที่ของตน มีอำนาจประกาศกำหนดไว้ดังต่อไปนี้

1. กำหนดขนาดตาและระยะช่องเครื่องมือทำการประมงทุกชนิด กำหนดขนาดชนิด จำนวนและส่วนประกอบของเครื่องมือทำการประมงที่อนุญาตให้ใช้ในที่จับสัตว์น้ำ

2. กำหนดมิให้ใช้เครื่องมือทำการประมงอย่างหนึ่งอย่างใดในที่จับสัตว์น้ำโดยเด็ดขาด

3. กำหนดระยะที่ตั้งเครื่องมือประจำที่ให้ห่างกันเพียงใด

4. กำหนดวิธีใช้เครื่องมือทำการประมงต่าง ๆ

5. กำหนดฤดูที่ปลาไม่ไข่ วางไข่ และเลี้ยงลูก กำหนดเครื่องมือที่ใช้ และกำหนดวิธีการการประมงในที่จับสัตว์น้ำใด ๆ ในฤดูดังกล่าว

6. กำหนดชนิด ขนาด และจำนวนอย่างสูงของสัตว์น้ำที่อนุญาตให้ทำการประมง

7. กำหนดมิให้ทำการประมงสัตว์น้ำชนิดหนึ่งชนิดใดโดยเด็ดขาด

22. พระราชกฤษฎีกาการระบุดสัตว์น้ำบางชนิดที่ห้ามมิให้มีไว้ในครอบครอง นำเข้ามาในราชอาณาจักร หรือนำไปปล่อยในที่จับสัตว์น้ำ พ.ศ. 2513

มาตรา 3 ปลาน้ำจืดที่มีชีวิตในสกุลเซราซาลมัส (Serasalmus) และไข่ของปลาดังกล่าวเป็นสัตว์น้ำที่ห้ามมิให้มีไว้ในครอบครอง นำเข้ามาในราชอาณาจักรหรือนำไปปล่อยในที่จับสัตว์น้ำ

หมายเหตุ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาดังกล่าวนี้คือ เนื่องจากปลาปิรันยา (Piranha) หรือปลาคาริบี (Caribe) ซึ่งเป็นปลาน้ำจืดในสกุลเซราซาลมัส (Serasalmus) และ

มีแหล่งกำเนิดเดิมอยู่ในแม่น้ำแอมะซอน ประเทศบราซิล เป็นปลาขนาดเล็กรูปร่างคล้ายปลาแปบหรือปลาโคก แต่มีฟันคมและมีนิสัยดุร้ายมาก ชอบอาศัยอยู่เป็นฝูง ชอบรวมก่อดินเหนียวมนุษย์ และสัตว์ทุกขนาดเป็นอาหาร เช่น โคน กระบือ ฯลฯ ที่ลงไปแม่น้ำสาครลงที่ปลาน้ำจืดอาศัยอยู่ บัดนี้ปรากฏว่ามีผู้นำหรือส่งปลาในสกุลนี้มาจากต่างประเทศ เข้ามาขายในประเทศไทยหลายราย โดยจำหน่ายเป็นปลาประเภทสวยงามและแปลกประหลาด กระทรวงเกษตรเห็นว่า ถ้าปล่อยให้มีปลาในสกุลนี้ไว้ในครอบครอง นำเข้ามาในราชอาณาจักรและมีการซื้อขายกันต่อไปแล้ว อาจจะมีผู้ผสมพันธุ์ปลาในสกุลนี้ขึ้นจำหน่าย หรืออาจจะมีการนำปลาไปปล่อยในแหล่งน้ำสาธารณะ ปลาในสกุลนี้จะขยายพันธุ์และแพร่หลายทั่วไปจะเป็นอันตรายต่อประชาชน สัตว์เลี้ยงและสัตว์น้ำอย่างยิ่ง จึงเห็นสมควรห้ามการมีปลาในสกุลนี้ไว้ในครอบครอง ห้ามการนำปลาในสกุลนี้เข้ามาในราชอาณาจักร และห้ามมิให้นำปลาดังกล่าวไปปล่อยในที่จับสัตว์น้ำแห่งหนึ่งแห่งใดโดยด่วน

23. พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

พระราชบัญญัติ

ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ 2)

พ.ศ. 2521

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย ว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2521”

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป (ประกาศใช้แล้วเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2521)

มาตรา 3 ให้เพิ่มความต่อไปนี้อย่างมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2518

ส่วนราชการ หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

รัฐวิสาหกิจ หมายความว่า รัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยการงบประมาณ

พนักงานเจ้าหน้าที่ หมายความว่า ข้าราชการซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติราชการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 4 ให้ยกเลิกความในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2518 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

มาตรา 5 คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. เสนอนโยบายและความเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมต่อคณะรัฐมนตรี

2. พิจารณากำหนดแนวทางปฏิบัติตามนโยบาย ในการทำแผนหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพสิ่งแวดล้อม

3. พิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับโครงการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจและเอกชน ที่อาจมีผลเสียหายต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ต่อคณะรัฐมนตรีหรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

4. เสนอแผนพัฒนาส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมต่อคณะรัฐมนตรี

5. ให้คำแนะนำต่อนายกรัฐมนตรี ในเรื่องที่จะประกาศกำหนดตามมาตรา 17 หรือออกคำสั่งตามมาตรา 20

6. เสนอแนะมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม ที่ส่วนราชการใดมีอำนาจกำหนดตามกฎหมายต่อส่วนราชการนั้น รวมทั้งเสนอแนะมาตรการในการป้องกันและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเรื่องต่าง ๆ ต่อส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

7. เสนอแนะการแก้ไขเพิ่มเติม หรือปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมต่อคณะรัฐมนตรี

8. ประสานงานระหว่างส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และเอกชนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพสิ่งแวดล้อม

9. เสนอความเห็นต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาสั่งการในกรณีที่น่าปรากฏว่าส่วนราชการ หรือรัฐวิสาหกิจใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม อันอาจทำให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง

10. เสนอรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์ คุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศต่อคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

11. พิจารณาเรื่องอื่นใดเกี่ยวกับคุณภาพสิ่งแวดล้อม ที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีขอให้พิจารณา

12. ปฏิบัติการอื่นใดที่กฎหมายกำหนดให้ เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

ในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ อาจมอบให้สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เป็นผู้ปฏิบัติการหรือเตรียมข้อเสนอต่อกคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปได้

มาตรา 5 ให้ยกเลิกความใน (4) ของมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2518 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(4) ตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติ หรือการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบ และข้อบังคับเกี่ยวกับการป้องกัน และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจและเอกชน เพื่อรายงานต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ”

มาตรา 6 ให้ยกเลิกความในมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2518 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

มาตรา 17 ให้นายกรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนด

1. ประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน ที่ต้องมีรายงานเกี่ยวกับการศึกษา และมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ในระยะเตรียมงาน และต้องเสนอรายงานนั้นต่อสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ ก่อนที่จะดำเนินการ

2. มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมอันมิใช่เป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของส่วนราชการใดโดยเฉพาะ

3. วิธีการที่จะใช้ในการตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม

มาตรา 7 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 18 มาตรา 19 มาตรา 20 มาตรา 21 มาตรา 22 มาตรา 23 มาตรา 24 มาตรา 25 มาตรา 26 มาตรา 27 และมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2518

มาตรา 18 ในกรณีที่มิประกาศตามมาตรา 17 (1) ให้เจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการพิจารณาอนุญาต ออกใบอนุญาตหรือต่ออายุใบอนุญาตให้บุคคลดำเนินการตามโครงการหรือกิจการใด ๆ เสนอรายงานเกี่ยวกับการศึกษาและมาตรการป้องกันและแก้ไข

ผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ในระยะเตรียมงานของบุคคล ซึ่งขออนุญาต ขอให้ออกใบอนุญาต หรือขอต่ออายุใบอนุญาตต่อสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนที่จะดำเนินการ

เมื่อเจ้าหน้าที่ดังกล่าวได้เสนอรายงานเกี่ยวกับการศึกษาและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ในระยะเตรียมงานตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติพิจารณารายงานดังกล่าวให้เสร็จภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับการเสนอรายงานนั้น แต่ถ้าสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มิได้พิจารณาให้เสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ให้ความเห็นชอบตามวรรคหนึ่ง

ในกรณีที่สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ให้ความเห็นชอบตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าหน้าที่ดังกล่าวส่งอนุญาต ออกใบอนุญาต หรือต่ออายุใบอนุญาต แก่บุคคลซึ่งขออนุญาต ขอให้ออกใบอนุญาต หรือขอต่อใบอนุญาตได้

ในกรณีที่สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พิจารณาไม่ให้ความเห็นชอบตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าหน้าที่ดังกล่าวรอการส่งอนุญาต การออกใบอนุญาต หรือการต่ออายุใบอนุญาต แก่บุคคลซึ่งขออนุญาต ขอให้ออกใบอนุญาต หรือขอต่ออายุใบอนุญาตไว้ก่อน จนกว่าบุคคลดังกล่าวจะเสนอมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามที่สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเห็นชอบ

เมื่อบุคคลดังกล่าวได้เสนอมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามวรรคสี่แล้ว ให้สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติพิจารณามาตรการดังกล่าวให้เสร็จภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับการเสนอมาตรการนั้น แต่ถ้าสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มิได้พิจารณาให้เสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเห็นชอบตามวรรคสี่และให้เจ้าหน้าที่ดังกล่าวส่งอนุญาต ออกใบอนุญาต หรือต่ออายุใบอนุญาตแก่บุคคลซึ่งขออนุญาต ขอให้ออกใบอนุญาต หรือขอต่ออายุใบอนุญาตได้

มาตรา 19 เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการตามมาตรา 18 คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ อาจขอให้ส่วนราชการหรือสถาบันการศึกษาของทางราชการที่เห็นสมควรทำรายงานเกี่ยวกับการศึกษาและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมก็ได้

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ อาจอนุญาตให้บุคคลซึ่งเป็นผู้ชำนาญในการศึกษาผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม มีสิทธิทำรายงานการศึกษาและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบกระเทือนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้

การขอและการออกใบอนุญาต คุณสมบัติของผู้ชำนานุการ การสั่งพักและการเพิกถอนการอนุญาต การควบคุมการปฏิบัติงานของผู้ได้รับอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์เงื่อนไขและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง และให้เสียค่าธรรมเนียมขอและการออกใบอนุญาตตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 20 เมื่อมีเหตุฉุกเฉินอันเนื่องมาจากสภาวะสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ ซึ่งหากปล่อยไว้เช่นนั้นจะเป็นอันตรายต่อชีวิต ร่างกายของประชาชนหรือของรัฐ ให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งบุคคลซึ่งเป็นผู้ก่อให้เกิดอันตราย หรือความเสียหาย หรือบุคคลซึ่งอาจได้รับอันตรายหรือความเสียหายดังกล่าว ไม่ให้กระทำการใดอันจะมีผลเป็นการเพิ่มความรุนแรงแก่สภาวะสิ่งแวดล้อมเป็นพิษที่เกิดขึ้น หรือสั่งให้กระทำการใดอันจะมีผลเป็นการระงับหรือลดความรุนแรงแก่สภาวะสิ่งแวดล้อมเป็นพิษที่เกิดขึ้นในระหว่างที่มีเหตุดังกล่าว

อำนาจในการสั่งตามวรรคหนึ่ง นายกรัฐมนตรีจะมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดปฏิบัติราชการภายในเขตจังหวัดแทนนายกรัฐมนตรีก็ได้ โดยให้ทำเป็นคำสั่งและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เมื่อนายกรัฐมนตรีได้สั่งตามวรรคหนึ่ง หรือผู้ว่าราชการจังหวัดในการปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี ได้สั่งตามวรรคสองแล้ว ให้ประกาศคำสั่งดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษาโดยมิชักช้า

มาตรา 21 ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม คำสั่งของนายกรัฐมนตรีหรือของผู้ว่าราชการจังหวัด ในการปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรีตามมาตรา 20 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในสถานที่หรือยานพาหนะใด ๆ ได้ ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก หรือในระหว่างเวลาทำการ เพื่อทำการตรวจสอบการฝ่าฝืนหรือการไม่ปฏิบัติตามดังกล่าว

ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่หรือยานพาหนะ หรือผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องของอำนาจความสะดวกตามสมควร

มาตรา 22 ในการปฏิบัติการตามมาตรา 21 ให้ทำต่อหน้าผู้ครอบครองสถานที่ หรือยานพาหนะ ถ้าหากบุคคลดังกล่าวไม่ได้ให้ทำต่อหน้าบุคคลอื่นอย่างน้อยสองคน ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ขอร้องให้มาเป็นพยาน

มาตรา 23 ในการปฏิบัติหน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัว เมื่อบุคคลที่เกี่ยวข้องร้องขอ

บัตรประจำตัวของพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้เป็นไปตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 24 ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา 25 ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประกาศของนายกรัฐมนตรี ตามมาตรา 17 (2) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 26 ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งออกตามมาตรา 20 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่ผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าว เป็นผู้ซึ่งก่อให้เกิดอันตราย หรือความเสียหาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 27 ผู้ใดขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 21 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 28 ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ และกำหนดกิจการอื่น และออกประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงและประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

มาตรา 8 ให้เพิ่มอัตราค่าธรรมเนียมท้ายพระราชบัญญัตินี้ เป็นอัตราค่าธรรมเนียมท้ายพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2518

มาตรา 9 ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ถูกต้องตามมติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

อาสา ทรัพย์อนันต์

(นายอาสา ทรัพย์อนันต์)

ผู้อำนวยการกอง กองการประชุม

สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา

หมายเหตุ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2522 ได้ประกาศใช้แล้วเมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2522

อัตราค่าธรรมเนียม

1. ค่าค่าธรรมเนียมใบอนุญาต เป็นผู้มิสิทธิทำรายงานเกี่ยวกับการศึกษา
ผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ฉบับละ 20 บาท

2. ใบอนุญาตเป็นผู้มีสิทธิทำรายงานเกี่ยวกับการศึกษา
ผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ปีละ 2,000 บาท

ถูกต้องตามมติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

อาสา ทวีพจน์ันต์

(นายอาสา ทวีพจน์ันต์)

ผู้อำนวยการกอง กองการประชุม

สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา

ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม

ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2513) และฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2522)

ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2512

เรื่อง หน้าที่ของผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน

ข้อ 22 ห้ามมิให้ระบายน้ำทิ้งออกจากโรงงาน เว้นแต่ได้ทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่าง
ให้มีลักษณะดังต่อไปนี้

- (1) ค่าของความเป็นกรด ด่าง (pH. value) ระหว่าง 5 ถึง 9
- (2) ค่าของเปอร์มังกาเนต ไม่มากกว่า 60 มิลลิกรัมต่อลิตร
- (3) สารที่ละลายได้ (Dissolved solids) รวมกันไม่มากกว่า 2,000 มิลลิกรัมต่อลิตร
- (4) ซัลไฟด์ คิดเทียบเป็นไฮโดรเจนซัลไฟด์ (H_2S) ไม่มากกว่า 1 มิลลิกรัมต่อลิตร
- (5) ไซยาไนด์ (Cyanide) คิดเทียบเป็นไฮโดรเจนไซยาไนด์ (HCN) ไม่มากกว่า 0.2

มิลลิกรัมต่อลิตร

(6) โลหะหนักมีค่าดังนี้

- 6.1 สังกะสี (Zinc) ไม่มากกว่า 5 มิลลิกรัมต่อลิตร
- 6.2 โครเมียม (Chromium) ไม่มากกว่า 0.5 มิลลิกรัมต่อลิตร
- 6.3 อาร์เซนิก (Arsenic) ไม่มากกว่า 0.25 มิลลิกรัมต่อลิตร
- 6.4 ทองแดง (Copper) ไม่มากกว่า 1 มิลลิกรัมต่อลิตร
- 6.5 ปรอท (Mercury) ไม่มากกว่า 0.005 มิลลิกรัมต่อลิตร
- 6.6 แคดเมียม (Cadmium) ไม่มากกว่า 0.03 มิลลิกรัมต่อลิตร
- 6.7 บาเรียม (Barium) ไม่มากกว่า 1 มิลลิกรัมต่อลิตร
- 6.8 เซเลเนียม (Selenium) ไม่มากกว่า 0.02 มิลลิกรัมต่อลิตร

6.9 ตะกั่ว (Lead) ไม่มากกว่า 0.2 มิลลิกรัมต่อลิตร

6.10 นิกเกิล (Nickel) ไม่มากกว่า 0.2 มิลลิกรัมต่อลิตร

6.11 แมงกานีส (Manganese) ไม่มากกว่า 5 มิลลิกรัมต่อลิตร

(7) น้ำมันทาร์ (Tar) ไม่มีเลย

(8) น้ำมันและไขมัน (Oil & Grease) ไม่มากกว่า 5 มิลลิกรัมต่อลิตร

(9) ฟอร์มัลดีไฮด์ (Formaldehyde) ไม่มากกว่า 1 มิลลิกรัมต่อลิตร

(10) ฟีนอลและหรือครีโซลส์ (Phenols & Cresols) ไม่มากกว่า 1 มิลลิกรัมต่อลิตร

(11) คลอรีนอิสระ (Free chlorine) ไม่มากกว่า 1 มิลลิกรัมต่อลิตร

(12) ยาฆ่าแมลง (Insecticide) สารกัมมันตรังสี ไม่มีเลย

(13) ถ้าอัตราส่วนผลระหว่างน้ำทิ้งกับน้ำในลำน้ำสาธารณะอยู่ระหว่าง 1 ต่อ 8 ถึง 1 ต่อ 150 สารที่ลอยเจือปนอยู่ต้องไม่มากกว่า 30 ส่วนใน 1,000,000 ส่วน ถ้าอัตราส่วนผลระหว่างน้ำทิ้งกับน้ำในลำน้ำสาธารณะอยู่ระหว่าง 1 ต่อ 151 ถึง 1 ต่อ 300 สารที่ลอยเจือปนอยู่ต้องไม่มากกว่า 60 ส่วนใน 1,000,000 ส่วน ถ้าอัตราส่วนผลระหว่างน้ำทิ้งกับน้ำในลำน้ำสาธารณะอยู่ระหว่าง 1 ต่อ 301 ถึง 1 ต่อ 500 สารที่ลอยเจือปนอยู่ต้องไม่มากกว่า 150 ส่วนใน 1,000,000 ส่วน

(14) ค่าของ บี.โอ.ดี. (5 วันที่อุณหภูมิ 20 องศาเซลเซียส) ไม่มากกว่า 20 มิลลิกรัมต่อลิตรหรืออาจแตกต่างกันที่กำหนดไว้ได้แล้วแต่ภูมิประเทศ หรือลักษณะการระบายตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่เห็นสมควร แต่ต้องไม่มากกว่า 60 มิลลิกรัมต่อลิตร (บี.โอ.ดี. หรือ B.O.D. ย่อมาจาก Biochemical Oxygen Demand)

(15) อุณหภูมิของน้ำทิ้งที่จะระบายลงสู่ลำน้ำสาธารณะไม่มากกว่า 40 องศาเซลเซียส

(16) สีหรือกลิ่นของน้ำทิ้งเมื่อระบายลงสู่ลำน้ำสาธารณะแล้ว ไม่เป็นที่พึงรังเกียจ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม มีดังนี้

1. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาวิจัยแห่งชาติ เมื่อ พ.ศ. 2499 มีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมหลายครั้ง เพื่อความเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน ครั้งสุดท้ายได้มีการปรับปรุงเมื่อปี พ.ศ. 2515 โดยมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานดังนี้

1. เพื่อทำหน้าที่กำหนดแนวนโยบาย ส่งเสริม และสนับสนุนการวิจัยทางด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งของทางราชการและเอกชนในราชอาณาจักรไทย

2. เพื่อร่วมมือประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในราชอาณาจักรไทย

2. สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติที่ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2518 โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อเสนอนโยบายและความเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมต่อคณะรัฐมนตรี
2. เพื่อพิจารณาวิเคราะห์แนวทางปฏิบัติในการวางแผนส่งเสริมอนุรักษ์และแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม
3. เพื่อเป็นศูนย์ประสานงานและประชาสัมพันธ์ ด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมในประเทศและต่างประเทศ
4. เพื่อทำหน้าที่เสนอและรับคำร้องทุกข์ต่าง ๆ เกี่ยวกับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
5. เพื่อพิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับโครงการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชนที่อาจมีผลเสียต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมต่อคณะรัฐมนตรีหรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี

คณะกรรมการเฉพาะเรื่องมีดังนี้

1. คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมเรื่องการใช้ที่ดิน
2. คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมเรื่องน้ำ
3. คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมเรื่องอากาศและเสียง
4. คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมเรื่องอนุรักษ์ธรรมชาติและศิลปกรรม
5. คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมเรื่องประชากรและการตั้งถิ่นฐาน
6. คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมเรื่องส่งเสริมการศึกษาและประชาสัมพันธ์
7. คณะกรรมการพิจารณาโครงการไฟฟ้า และพลังงานปรมาณู
8. คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมเรื่องกฎหมายสิ่งแวดล้อม

งานสำคัญที่สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติต้องเร่งด่วนดำเนินการมีดังนี้

1. ควบคุมและขจัดปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมเป็นพิษจากโรงงานอุตสาหกรรม ที่มีผลต่อที่อยู่อาศัย
2. ศึกษาวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่เกิดจากปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมของลุ่มแม่น้ำ เช่น แม่น้ำแม่กลอง แม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง แม่น้ำท่าจีน อ่าวไทยตอนใน หาดทรายพัทธยา และบางแสน
3. เผยแพร่และส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมให้แก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้ร่วมมือกับทางราชการในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

3. กองควบคุมสิ่งแวดล้อมโรงงาน กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม
 กองควบคุมสิ่งแวดล้อมโรงงาน มีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับการพิจารณาควบคุม
 ตรวจสอบ ในด้านการกำจัดความโสโครกของน้ำทิ้งและสิ่งแวดล้อมเป็นพิษอื่น ๆ จากโรงงาน
 อุตสาหกรรม รวมทั้งการกำหนดมาตรการ เงื่อนไข วิธีการ และให้คำแนะนำปรึกษาทางวิชาการ
 ในด้านการออกแบบระบบกำจัดสิ่งโสโครกและสิ่งแวดล้อมเป็นพิษจากโรงงานอุตสาหกรรม
 กรมโรงงานอุตสาหกรรม มีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับการควบคุม ตรวจสอบ และ
 พัฒนาโรงงานในสังกัดและโรงงานอุตสาหกรรมอื่นทั่วราชอาณาจักร เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็น
 ไปตามพระราชบัญญัติโรงงาน พระราชบัญญัติวัตถุมีพิษ และกฎหมายเกี่ยวกับโรงงานอุตสาหกรรม

4. กรมทรัพยากรธรณี กระทรวงอุตสาหกรรม กรมทรัพยากรธรณีมีหน้าที่และความ
 รับผิดชอบเกี่ยวกับการสำรวจธรณีวิทยา ทำแผนที่ธรณีวิทยารากฐาน สำรวจหาแหล่งแร่ เชื้อ
 เพลิงธรรมชาติ และตรวจการทำตามหลักวิชาการ ตามกฎหมายและสัญญาต่าง ๆ ที่ปฏิบัติการ
 ร่วมกับต่างประเทศ ในการป้องกันมิให้ราคาแร่ตกต่ำ นอกจากนี้ยังเผยแพร่ความรู้ทางธรณีวิทยา
 แก่บุคคลทั่วไป

5. กรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุข ประกอบด้วย

1. กองอนามัยสิ่งแวดล้อม เพื่อตรวจสอบสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ
2. กองชีวอนามัย ดูแลสวัสดิภาพของกรรมกรในโรงงานอุตสาหกรรม
3. กองประปาชนบท ช่วยให้ประชากรมีน้ำดื่มและน้ำใช้ในชนบท
4. กองสุขภาพบาล ช่วยให้การศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยที่เป็นชีวิตประจำวัน

6. คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ.
 2521 เพื่อผลิตนักวิชาการและนักบริหารด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เปิดฝึกอบรมให้คำปรึกษา
 และจัดสัมมนาทางวิชาการแก่ผู้สนใจ นอกจากนี้ยังทำการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาทรัพยากรและสิ่ง
 แวดล้อมต่าง ๆ เช่น อากาศเป็นพิษ น้ำเสีย ดินเสื่อมคุณภาพ เป็นต้น

7. คณะสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้เปิดหลักสูตรศึกษาศาสตร
 มหาบัณฑิตสิ่งแวดล้อมขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2521 เพื่อส่งเสริมผลิตบุคลากรระดับสูง วิจัยและพิมพ์
 ตำราเกี่ยวกับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเผยแพร่

8. นิเวศน์วิทยาสมาคมแห่งประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา ค้นคว้า วิจัย
 เกี่ยวกับระบบนิเวศน์วิทยา การใช้ทรัพยากรธรรมชาติ การอนุรักษ์ การแลกเปลี่ยนข้อมูลและ
 ความช่วยเหลือทางวิชาการระหว่างประเทศ อื่น ๆ ได้แก่ การส่งเสริมให้การศึกษาแก่หน่วยราชการ
 และเอกชน

9. กองอุทยานแห่งชาติและกรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีวัตถุประสงค์ในการอนุรักษ์ป่าไม้ สัตว์ป่า ห้ามมิให้ผู้ใดเข้าไปดัก ยิง จับ หรือฆ่าสัตว์ หรือทำอันตราย หรือล่าสัตว์ด้วยประการอื่นใดแก่สัตว์ ห้ามมิให้ผู้ใดเข้าไปในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่และปฏิบัติตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2503 อื่น ๆ ได้แก่การควบคุมดูแลรักษาป่าไม้ ป้องกันการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า ส่งเสริมการปลูกป่า และปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2518

10. กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมการเพาะพันธุ์ปลา อนุรักษ์สัตว์น้ำตามพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 เพื่อให้ประชาชนได้มีอาหารปลา และประกอบอาชีพการประมงได้นานยิ่งขึ้น

11. กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ มีวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2504

12. สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการวิจัยเกี่ยวกับสภาวะแวดล้อมที่ก่อให้เกิดปัญหาต่อสังคม และช่วยเผยแพร่ความรู้เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมต่อหน่วยราชการและเอกชนทั่วไป ซึ่งปัจจุบันมีผลงานวิจัยพิมพ์เผยแพร่จำนวนมาก

13. หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ได้แก่

- กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยกองควบคุมอาหาร สำนักการระบายน้ำ กองอนามัยสิ่งแวดล้อม และเขตต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์
- สำนักงานมาตรฐานสินค้าอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม
- สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิศวกรรม สุขาภิบาล สถาปัตยกรรมและการสุขาภิบาล
- กลุ่มชมรมอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่นิสิต นักศึกษาจัดตั้งขึ้นในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ